

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/5176,Wyjazd-patriotyczno-edukacyjny-do-Katynia-laureatow-konkursu-Pamiec-o-Katyniu-12.html>
19.05.2024, 07:35

Wyjazd patriotyczno-edukacyjny do Katynia laureatów konkursu „Pamięć o Katyniu” - 12-19 września 2010

Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach zorganizował wyjazd patriotyczno-edukacyjny do Katynia i Wilna, który odbył się w dniach 12-19 września 2010 r. W wyjeździe udział wzięli laureaci konkursu „Pamięć o Katyniu” – młodzież szkół śląskich, którego organizatorem był Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach przy współdziałaniu Narodowego Centrum Kultury oraz Stowarzyszenia „Pokolenie”.

W gronie stu uczestników wyjazdu znaleźli się również zaproszeni do udziału w wyprawie członkowie rodziny śp. Prezesa IPN Janusza Kurtyki, który zginął w katastrofie, do której doszło 10 kwietnia br. pod Smoleńskiem: Zuzanna Kurtyka z synami. Duchową opiekę podczas wyprawy sprawował ks. prałat Zdzisław Sochacki, proboszcz katedry na Wawelu. Wyjazd uświetnił swoim koncertem Andrzej Kołakowski, zaś za wymiar edukacyjny wyprawy odpowiadali pracownicy IPN. Sponsorem wyjazdu patriotyczno-edukacyjnego był bank „PKO Bank Polski”.

12 września

Uczestnicy wyjazdu przydzieleni zostali do dwóch autokarów i rozpoczęli wyprawę w kilku miastach: Chrzanowie, Tychach, Katowicach, Tarnowskich Górach i Częstochowie. Wyjazd nastąpił w godzinach wieczornych, więc noc spędzono w autokarach kierując się w stronę Białorusi.

1

2

3

13 września

Nad ranem dotarliśmy do granicy polsko-białoruskiej. Pierwszym celem naszej podróży był Nowogródek. Czas spędzony w autokarze został wypełniony wygłoszonymi referatami i komentarzami historycznymi przez pracowników IPN. Prelekcje dotyczyły historii Nowogródka, ślubu Władysława Jagiełły z Zofią Holszańską w nowogródzkim kościele oraz „Cichociemnych” związanych z tymi ziemiami.

4

Po wielogodzinnej podróży docieramy nad jezioro Świteź, gdzie zatrzymaliśmy się na postój. Jezioro to stało się inspiracją dla Adama Mickiewicza, który nad nim napisał ballady: „Świteź” i „Świtezianka”. Zauroczeni pięknem tego miejsca ruszyliśmy w dalszą podróż docierając do Nowogródka.

Zwiedzanie miasta rozpoczęliśmy od pomnika Adama Mickiewicza, poprzez ruiny zamku aż dotarliśmy do dworku, w którym wychował się Adam Mickiewicz, a gdzie dzisiaj znajduje się muzeum poświęcone polskiemu wieszczowi. Następnie dotarliśmy do kościoła parafialnego, gdzie Władysław Jagiełło brał ślub z Zofią Holszańską oraz gdzie ochrzczono Adama Mickiewicza. Tam ks. Zdzisław Sochacki odprawił uroczystą Mszę Świętą. Ostatnim punktem wizyty w Nowogródku był wieczorny koncert Andrzeja Kołakowskiego, który zaprezentował patriotyczny repertuar „Oskarżeni o wierność”. Koncert ten odbył się w domu Zgromadzenia Sióstr Nazaretanek.

14 września

W trzecim dniu wyjazdu, rano kontynuowaliśmy zwiedzanie miejsc poświęconych Adamowi Mickiewiczowi. Uczestnicy wyjazdu zwiedzali Zaosie – miejsce urodzenia naszego wieszca. Następnie wyruszyliśmy przez Mińsk w drogę do Smoleńska. Wielogodzinną podróż wypełniały referaty dotyczące zbrodni w Kuropatach, śledztwa katyńskiego oraz historii Smoleńska.

Po kilkugodzinnej podróży dotarliśmy na obrzeża Mińska na uroczysko Kuropaty, gdzie

znajduje się miejsce wiecznego spoczynku ofiar NKWD z lat 30 tych i 40 tych XX w. Tam prawdopodobnie również spoczywają ofiary Zbrodni Katyńskiej z tzw. białoruskiej listy katyńskiej. Setki krzyży ustawionych wśród drzew robią na uczestnikach wyprawy wielkie wrażenie. Niestety liczba ofiar pochowanych w tym miejscu nadal nie jest znana, zaś samo ich upamiętnienie nie jest należycie dokonane przez władze Białorusi. W tym miejscu uczestniczymy w Mszy Świętej, po której zapalamy znicze pod krzyżami. W godzinach wieczornych dotarliśmy do Smoleńska.

15 września

Najważniejszy dzień naszego wyjazdu. Ranem udaliśmy się do Lasu Katyńskiego. Tam spoczywają polscy oficerowie z obozu w Kozielsku, wymordowani przez NKWD w 1940 r. Wizytę w tym szczególnym dla Polaków miejscu rozpoczęliśmy od złożenia wieńca oraz uroczystej Mszy Świętej podczas której rozległ się głos dzwonu katyńskiego. Następnie prelekcję na temat Zbrodni Katyńskiej wygłosił prok. Andrzej Majcher. Uczestnicy wyjazdu zapalili znicze i w zadumie i milczeniu rozeszli się wokół metalowych inskrypcji z wrytymi nazwiskami ofiar. Znicze rozświetliły także rosyjską część cmentarza, gdzie spoczywają ofiary sowieckiego terroru z lat 30 tych XX w., wśród nich Polacy, mieszkańcy Smoleńszczyzny.

Kolejnym punktem naszej wizyty związanej ze Zbrodnią Katyńską była stacja kolejowa w Gniezdowie, do której docierały transporty jeńców z Kozielska, a których następnie przewożono do Lasu Katyńskiego.

Po powrocie do Smoleńska byliśmy w kolejnym miejscu, od niedawna, szczególnym dla Polaków – w miejscu tragedii samolotu prezydenckiego z 96 osobami lecącymi na obchody 70 tej rocznicy Zbrodni Katyńskiej, który rozbił się 10 kwietnia br. Po krótkim nabożeństwie żałobnym i złożeniu wieńca uczestnicy wyjazdu zapalili znicze. Ogromne wrażenie zrobiła brzoza, na której widać uszkodzenia po zderzeniu części samolotu z drzewem. Miejsce tragedii nadal jest niezabezpieczone, a wydeptane ścieżki w miejscu rozbicia się samolotu prezydenckiego świadczą o tym, że miejscowa ludność bez przeszkód przechodzi przez to miejsce, co mogliśmy sami zaobserwować..

Następnie udaliśmy się do miasta na spotkanie z ojcem Ptolemeuszem, franciszkaninem, który walczy o odrodzenie życia religijnego na Wschodzie, jak również dba o polskość na terenie Smoleńszczyzny.

Kolejnym punktem naszej wizyty w Smoleńsku było zwiedzanie zabytków miasta.

16 września

Piąty dzień upłynął uczestnikom wyjazdu w podróży. Ze Smoleńska przez Białoruś udaliśmy się do Wilna. Podobnie jak w dniach poprzednich w czasie podróży pracownicy IPN prowadzili prelekcje. Tym razem skupiono się na zagadnieniach pamięci i prawdy o Zbrodni Katyńskiej. Przedstawiono życiorysy dwóch osób związanych z walką o prawdę i pamięć o Katyniu: Ferdynanda Goetela oraz Józefa Mackiewicza, a także odsłuchano audycji Radia Wolna Europa z udziałem Władysława Andersa, Tadeusza Bora-Komorowskiego i Józefa Czapskiego oraz zeznania Goetla i Mackiewicza przez Komisją Kongresu USA. Po

przekroczeniu granicy białorusko-litewskiej omówiono również temat zbrodni w Ponarach, gdzie uczestnicy wyjazdu oddali hołd pomordowanym przez nazistów Polakom, a także ofiarom innych narodowości spoczywającym w ponarskim lesie. W godzinach wieczornych uczestnicy wyjazdu przybyli do Wilna.

17 września

Kolejny dzień naszej podróży był poświęcony Marszałkowi Józefowi Piłsudskiemu. Rano udaliśmy się do Zułowa i Powiewiórek, dwóch wsi oddalonych około 60 km na północny-wschód od Wilna. W czasie podróży pracownicy IPN przedstawili historię obu miejscowości, jak również przytoczyli najważniejsze informacje o Polakach zamieszkujących Litwę. Zułów to wieś, w której urodził się Józef Piłsudski. Dwór w Zułowie spłonął jeszcze w XIX w., lecz na jego miejscu w latach 30 tych XX w. prezydent Ignacy Mościcki posadził dąb na upamiętnienie narodzin Piłsudskiego w tym miejscu. Dziś oprócz tego dębu posadzono dwa nowe, poświęcone ofiarom Zbrodni Katyńskiej oraz ofiarom tragedii smoleńskiej. Następnie udaliśmy się do Powiewiórki, gdzie w miejscowym kościele późniejszy Marszałek Polski został ochrzczony. Tam odbywa się uroczysta Msza Święta, po której udajemy się w podróż powrotną do Wilna.

Wilno rozpoczęliśmy zwiedzać od jeszcze jednego akcentu związanego z Józefem Piłsudskim. Odwiedziliśmy cmentarz na Rossie, gdzie wśród grobów polskich żołnierzy spoczywa matka Marszałka oraz jego serce. Następnie zwiedziliśmy pozostałą część cmentarza, który wraz z nekropoliami we Lwowie, na Powiązkach oraz Rakowicach jest najważniejszym dla historii Polski cmentarzem.

Kolejnym punktem zwiedzania Wilna było Muzeum Ofiar Ludobójstwa ulokowane w dawnej siedzibie Gestapo, a później NKWD/KGB. Budynek ten był miejscem potwornych zbrodni dokonanych na Polakach, Litwinach i przedstawicielach innych narodowości zamieszkujących Wileńszczyznę.

18 września

Cały dzień poświęcony został na zwiedzanie wileńskiego Starego Miasta z przepięknymi świątyniami gotyckimi, barokowymi oraz klasycystycznymi. Punktem kulminacyjnym wędrowki po Wilnie była Msza Święta w kościele pw. Miłosierdzia Bożego, gdzie znajduje się oryginalny obraz Miłosierdzia Bożego oraz wizyta w kaplicy Matki Boskiej Ostrobramskiej.

W godzinach popołudniowych udaliśmy się w drogę powrotną do kraju zwiedzając jeszcze na zakończenie górę Trzech Krzyży w Wilnie, skąd rozpościera się przepiękny widok na starówkę wileńską. Następnie zatrzymaliśmy się w Trokach by podziwiać odbudowany zamek wielkiego księcia litewskiego Kiejstuta i jego syna Witolda zwany „małym Malborkiem”. Z tego malowniczego miejsca udaliśmy się w drogę do granicy litewsko-polskiej.

19 września

Ostatni dzień naszego wyjazdu upłynął uczestnikom na nocnej podróży w kierunku Katowic. Nad ranem szczęśliwie wszyscy dotarli do domów, mając w pamięci niezapomniane przeżycia.